

OD REDAKCJI

Drodzy Czytelnicy. Z satysfakcją i nadzieją przekazujemy w Państwa ręce 120. tom „Archeionu”. Z satysfakcją, gdyż nadaliśmy rocznikowi nową formułę, która mamy nadzieję spełnia oczekiwania archiwistów na posiadanie nowoczesnego, progresywnego czasopisma naukowego. Profil tematyczny czasopisma pozostał niezmieniony, mimo zmiany na stanowisku redaktora naczelnego i zmian personalnych w składzie redakcji. Pragniemy kontynuować dobre tradycje naszego rocznika i liczymy na współpracę całego środowiska archiwalnego. W 2019 r. „Archeion” został wpisany na listę punktowanych czasopism naukowych ministra nauki i szkolnictwa wyższego, uzyskując 70 punktów. W związku z tym zobowiązani jesteśmy realizować wytyczne dotyczące ewaluacji czasopism. Wprowadziliśmy zatem od bieżącego tomu nowe zasady edytorskie. Powróciliśmy także do praktyki sprzed kilkunastu lat tematu wiodącego, któremu w założeniu poświęcone ma być przynajmniej 1/3 objętości każdego tomu. Uprościliśmy podział tomu na działy. Obecnie każdy tom rozpoczyna dział poświęcony tematowi wiodącemu, następne działy stałe to „Studia i materiały”, „Omówienia i recenzje”, „Kronika naukowa” i „In Memoriam”. Jesteśmy przekonani, że zmiany, które wprowadziliśmy w czasopiśmie, spotkają się z akceptacją odbiorców „Archeionu” i przysłużą się utrzymaniu wysokiego poziomu naukowego. Z nadzieją więc oczekiwac będziemy na reakcje ze strony Czytelników i ich aprobatę dla podjętych wyzwań.

Tematyka tomu 120. koncentruje się wokół problematyki społecznych funkcji archiwów i ich miejsca w przestrzeni publicznej. Wybór tematu wiodącego jest pokłosiem dyskusji panelowej pn. „Archiwa w przestrzeni publicznej”, która odbyła się podczas XX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Lublinie we wrześniu 2019 r. Artykuły, zamieszczone w pierwszym dziale, są odzwierciedleniem dyskusji zjazdowej i podnoszonych w jej trakcie wątków. Pierwszemu z nich, zagadnieniu uprawiania nauki w archiwach i przez archiwistów, poświęcone są cztery artykuły, w tym otwierający tom tekst Pawła Pietrzyka *Współczesne uwarunkowania i perspektywy działalności naukowej archiwów państwowych – próba diagnozy*. Przedstawia on analizę formalno-prawnych uwarunkowań działalności naukowej archiwów państwowych oraz omawia najważniejsze, zdaniem autora, potrzeby badawcze nowoczesnego archiwum. Z kolei studium Waldema-

ra Chorażyczewskiego i Pawła Guta (*Historia w archiwach i archiwa w historii. Udział archiwów państwowych w rozwoju historiografii polskiej*) zawiera pogłębioną analizę związków metodologicznych pomiędzy archiwami i nauką historyczną, konstytuujących archiwa jako instytucje naukowe, a jednocześnie gwarantujących archiwistyce status dyscypliny naukowej. Rozwój kadr i badań naukowych archiwów w perspektywie ostatnich kilkudziesięciu lat i ich obecny stan przedstawił Dariusz Magier w pracy *Kłątwa Bogdana Krolla. Pracownicy naukowci i działalność naukowa w polskich archiwach państwowych w świetle literatury archiwalnej z XX i XXI w.* Rozważania, poświęcone kwestiom naukowym, zamyka praca Krzysztofa Skupieńskiego *Polska nauka o archiwach wobec nauki o dokumencie oraz rozwoju inter-, multi- i transdyscyplinarności*. Artykuł to dyskurs rozważający kierunki, którymi może podążać polska archiwistyka, aby szerzej wkroczyć w nowoczesną interdyscyplinarność. Drugi wątek, który był nie tylko przedmiotem debaty podczas lubelskiego zjazdu historyków, lecz stanowi temat aktualnego zainteresowania i dyskursu środowiska archiwalnego, to zagadnienie publiczności archiwów. Temu zagadnieniu poświęcone są artykuły: Joanny Chojeckiej *Archiwa otwarte. O obecności archiwów państwowych w przestrzeni publicznej w kontekście założeń, realizacji i efektów Strategii archiwów państwowych na lata 2010–2020* i Marleny Jabłońskiej *Archiwa w przestrzeni. Ludzie, miejsca, działania. Wprowadzenie do problematyki obecności archiwów w przestrzeni publicznej*. Pierwszy stanowi podsumowanie realizacji zasady publiczności przez archiwa państwowe w upływającej dekadzie 2010–2020; drugi dotyczy szerszych rozważań nad współczesną obecnością polskich archiwów w przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem archiwów państwowych. Podsumowanie tej dyskusji na szerszym tle refleksji o obecności archiwów w przestrzeni publicznej, postrzeganej jako realizacja ich funkcji lub ról społecznych, zawiera natomiast zamykający ten dział artykuł Agnieszki Rosy *O społecznych rolach archiwów we współczesnym dyskursie archiwalnym w Polsce na marginesie dyskusji panelowej „Archiwa w przestrzeni publicznej”*. Dział „Studia i materiały” to prace zarówno o charakterze archiwoznawczym, jak i interdyscyplinarnym. Archiwoznawstwo reprezentują teksty Barbary Berskiej, Wandy K. Roman i Janusza Łosowskiego, związane tematycznie z obchodami odzyskania przez Polskę niepodległości i będące pokłosiem wielu konferencji naukowych i wydarzeń, które tym obchodom towarzyszyły. Artykuły Grzegorza Wrony, Radosława Gazińskiego i Karola Nabiałka stanowią ważny wkład do rozwoju archiwoznawstwa, kodykologii i wiedzy o polonikach ery nowożytnej. W dziale znalazła też miejsce praca interdyscyplinarna Bartosza Drzewieckiego i Anny Pieczki, poświęcona nowoczesnemu kształceniu archiwistów.

Teksty zamieszczone w działach „Omówienia i recenzje” oraz „Kronika naukowa” odnoszą się do publikacji i aktualnych wydarzeń z ostatnich dwóch-trzech lat. Staramy się, na ile pozwala cykl wydawniczy, podawać informacje nieprzedawnioną i przez to znaczącą dla Czytelnika. Od tej zasady w obecnym

tomie uczyniono uzasadnione odstępstwo dla recenzji monografii Wiesławy Kwiatkowskiej *Dorobek polskiej archiwistyki w zakresie metodyki opracowania zasobu archiwalnego* (Warszawa 2014), pracy ważkiej dla metodyki archiwalnej i wcześniej nie recenzowanej.

Chcemy, aby „Archeion” stał się zwornikiem głównych pól badawczych współczesnej archiwistyki, rozumianej jako interdyscyplinarna nauka o nowoczesnych archiwach. Służyć ma temu skupienie problematyki kolejnych edycji na zagadnieniach mających pierwszoplanowe, doniosłe znaczenie dla rozwoju archiwistyki i archiwów. Tematem wiodącym planowanego tomu 121. jest problematyka współczesnego prawa archiwalnego w Polsce. Obejmuje ona zagadnienia teoretycznych i empirycznych przesłanek modernizacji lub reformy współczesnego prawa archiwalnego w Polsce, koniecznych zmian w najważniejszych obszarach działalności archiwalnej, w szczególności postępowania z dokumentacją, udostępniania materiałów archiwalnych, struktury i zasad funkcjonowania systemu państwowej sieci archiwalnej i jego podsystemów, zmian ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach z 1983 r. w kontekście transformacji ustrojowej w Polsce po 1989 r., a także analizy i porównania współczesnych systemów prawa archiwalnego w Polsce i w innych krajach. Zapowiedzią tej tematyki jest zamykający dział „Studia i materiały” artykuł Marka Konstankiewicza *Kształtowanie podstaw prawnych działalności archiwalnej w Polsce na przełomie XX i XXI w.*, w którym autor wyznacza najważniejsze obszary pogłębionych badań nad prawem archiwalnym, zaznaczając ich interdyscyplinarność i konieczność wykorzystania dorobku archiwistyki i metod nauk prawnych.

Zapraszamy wszystkich zainteresowanych do uważnej lektury i do współpracy.

Redakcja

